

RENNEBU KOMMUNE

Klima- og energiplan 2020-30

Planprogram

Dette dokumentet er et planprogram for revisjon av Energi og klimaplan for Rennebu kommune. Planprogrammet beskriver innhold, fremdrift og aktiviteter i planprosessen, og skal bidra til en forutsigbar prosess for innbyggere og andre med interesse i planarbeidet. Planprogram utarbeides med hjemmel i Plan- og bygningslovens § 4-1

Bakgrunn

Rennebu kommune vedtok 12.11.2009, sak 46/09 Kommunedelplan for energi og klima 2009-2020.

Statlig planretningslinjer for klima- og energiplanlegging og klimatilpasning energi og klimaplaner skal vurderes rullert hvert fjerde år. Rennebu kommunes plan har ikke vært rullert i perioden.

Det skal utarbeides planprogram når energi- og klimaplan skal revideres, jf. Plan- og bygningsloven §§ 4-1 og 11-13. Planprogrammet skal sikre en forutsigbar planprosess som legger til rette for medvirkning.

I planprogrammet skal det beskrives

- Formålet med planarbeidet
- De viktigste problemstillinger en ønsker å drøfte
- Evt. behov for utredninger i planprosessene som skal gi grunnlag for vedtak
- Planprosess og plan for medvirkning, frister
- Organisering av planarbeidet

Forslag til planprogram legges ut til høring samtidig som det varsles oppstart for planarbeidet. Planprogrammet, med evt. endringer kan vedtas etter høringen. Kommunestyret vedtar planprogrammet. Planen utarbeides i samsvar med vedtatt planprogram.

Formål/avgrensning

Det er utarbeidet statlige planretningslinjer for klima- og energiplanlegging og klimatilpasning som skal legges til grunn for rulleringen av planen.

Formålet med de statlige planretningslinjene er å:

- Sikre at kommunene og fylkeskommunene prioriterer arbeidet med å redusere klimagassutslipp, og bidra til at klimatilpasning ivaretas som hensyn i planlegging etter plan- og bygningsloven
- Sikre mer effektiv energibruk og miljøvennlig energiomlegging i kommunene
- Sikre at kommunene bruker et bredt spekter av sine roller og virkemidler i arbeidet med reduksjon av klimagassutslipp og klimatilpasning, og bidra til avveining og samordning når utslippsreduksjon og klimatilpasning berører eller kommer i konflikt med andre hensyn eller interesser.

Formålet med denne rulleringen er å oppdatere planen i forhold til dagen krav og behov. Gjeldende plan gir en grundig gjennomgang av historikk, status og utvikling av klimautslipp og energibruk i Rennebu kommune, og har listet opp mål og tiltak for å redusere energibruken og klimautslippene. Mange av tiltakene er vanskelig målbare, og planen har til en viss grad blitt «liggende i en skuff».

Ny plan bør ha som mål å være kort og konkret, med mål og tiltak som er rapporterbare og bruk av indikatorer som er målbare og relevante.

Utfordringer

Areal og transport

Rennebu kommune har et relativt stabilt innbyggertall. Kommunen har mye spredt bebyggelse over store arealer. Vi har også over 2000 fritidsboliger, noe som medfører at folketallet mangedobles deler av året.

Utfordringene her ligger i bærekraftige løsninger for transport og arealbruk. Kommunen har stor gjennomgangstrafikk fra E6, Rv.3 og Fv700. Gjeldende plan viser at 51 % av klimautslippene kommer fra trafikk, og i størst grad fra gjennomgangstrafikk. Det er vedtatt utbygging av ny E6 som vil føre en stor del av trafikken ut av Berkåk sentrum, men det vil ikke ha betydning for de totale utslippsmengdene. Selve utbyggingen skal gjøres mer bærekraftig bl.a. ved erstatning av skog. Forslag til ny områdeplan for Berkåk sentrum legger til rette for ferdsel til fots, sykkel og kollektivtrafikk.

Lokaltrafikken påvirkes av hvordan man kommer seg til butikk, jobb, skole og fritidsaktiviteter. Gjennomtenkt arealbruk og god tilrettelegging for myke trafikanter og kollektivtransport vil være viktig for å redusere klimautslipp fra lokaltrafikk. Utvikling av kollektivtilbud kan være viktig virkemiddel.

Kommunens eget klima- og energiregnskap

Kommunen eier og forvalter stor bygningsmasse. En kan i planleggingen sørge for at energivennlige oppvarmingskilder blir benyttet.

Rennebuhallen og skolen blir i dag delvis varmet opp med fjernvarme fra Hofset Biocare (gamle meieriet) Det var planer om å utvide anlegget, og basere seg på biobrensel. Dette er ikke realisert, men er fortsatt noe som bør vurderes i planen. Det er vedtatt oppføring av flere større kommunale bygg (helsesenter og brannstasjon) og en bør vurdere miljøvennlige energiløsninger for å redusere energibruk og klimagassutslipp.

Avfall (gjenvinning)

Kommunen har avtale med Remidt om avfallshåndtering og tømning av avløpslam fra mindre avløpsanlegg. Det sorteres plast, papp og papir, og det kan leveres flere fraksjoner til gjenvinningsstasjon.

Landbruk og skogbruk

Gjeldende plan viser at landbruket står for 42 % av klimautslippene. Utslippene fra jordbruket kommer fra husdyrholdet i form av fordøyelsesprosesser, i tillegg til at det er utslipp fra jordbruksarealene og utslipp knyttet til bruk og håndtering av gjødsel. Årlig drives 26460 dekar fulldyrka jord, 395 dekar overflatedyrka og 10989 dekar innmarksbeite. Dyretallet i Rennebu er stabilt og i 2019 var det 1279 kyr og 2119 ungdyr. Det slippes årlig ca 6500 sauer, 10700 lam og 500 storfe på utmarksbeite.

Årlig hogstkvantum ligger mellom 35.000 m³ til 45.000 m³. I snitt settes det ut 115.000 planter pr år, noe som er under halvparten av behovet. Foryngelsen er noe forsømt selv om det skjer noe naturlig foryngelse og deler av avvirket areal tas ut av skogproduksjon pga omgjøring av skogareal til beite, veitrase, hyttefelt osv. Totalt er det i Rennebu et produktivt skogareal på 177.379 dekar med en årlig tilvekst på 58.500m³.

Landbruket og skogbruket er en del av løsningen på klimautfordringene. Varmere klima fører til lengre vekstsesong, men også flere klimaproblemer. Bærekraftig jordbruk og matforbruk er sentralt for klimaomstilling. Det er viktig å være en del av utviklingen av klimasmart

jordbruk. En matproduksjon basert på verdier som biodiversitet, lite sprøytemidler, dyrevelferd og god lokal mat kan øke livskvalitet og redusere klimagassutslipp

For å utnytte skognæringens potensiale både angående volumproduksjon og Co2-binding må aktiviteten knyttet til planting, ungskogpleie og skjøtsel på norske skogeiendommer økes. Fornuftig forvaltning i alle ledd, vil gi økt karbonbinding, bedre virkeskvalitet, økt bruk av tre som byggemateriale og mere bruk av restvirke til bioenergi.

Flom, ras, skred

Rennebu kommune har allerede merket utfordringene med endret klima og mer ustabil vær. I hovedsak har vi hatt hendelser knyttet til store nedbørmengder, men det er også registrert ras, is- og steinnedfall. Hendelser som huskes er haglskuren i 2018 som førte til at E6 ble undergravd, og oversvømmelsen av Halland camping i 2017, samt jordras i Nåverdalen i 2003.

I planlegging av utbyggingsområder må det tas hensyn til endret klima. Klimatilpasning er et tema som vil gi utfordringer i årene fremover, og er/vil være et tema innen flere fagfelt.

Rammer for planarbeidet

Internasjonale føringer

Parisavtalen: Klimatoppmøtet i Paris 2015 resulterte i en avtale som sier at alle land skal lage en nasjonal plan for hvordan de skal kutte klimautslipp. Overordnet mål er å begrense den globale oppvarmingen til godt under 2 grader, og helst ikke mer enn 1,5 grad.

FNs bærekraftsmål: FNs medlemsland ble i 2015 enige om de 17 bærekraftsmålene som skal gjelde for alle land i verden. Bærekraftig utvikling handler om å ta vare på behovene til menneskene som lever i dag uten å ødelegge for framtidige generasjoners muligheter til å få dekket sine.

Regionale og nasjonale føringer

Både regionale og nasjonale myndigheter har mål for klima- og energiarbeidet. Målene er nedfelt gjennom lover og retningslinjer, og er ytterligere konkretisert gjennom egne planer og veiledere.

Noen av de mest sentrale er:

- Meld. St. 13 (2014-2015) Ny utslippsforpliktelse for 2030 – en felles løsning med EU
- Meld. St. 41 (2016-2017) Klimastrategi for 2030 – norsk omstilling i europeisk samarbeid
- Meld. St. 21 (2011-2012) Norges klimapolitikk (klimameldingen)
- Meld. St. 25 (2015–2016) Kraft til endring — Energipolitikken mot 2030 (Energimeldingen)
- Meld. St. 33 (2012-2013) Klimatilpasning i Norge
- Meld. St. 39 (2008-2009) Klimautfordringene – landbruket en del av løsningen
- Statlig planretningslinje for klima- og energiplanlegging i kommunene
- Statlige planretningslinjer for samordnet bolig-, areal- og transportplanlegging
- Regional plan for klima og energi 2015-2020 i Sør-Trøndelag
- Regionale vannforvaltningsplaner for vannregion Trøndelag og vannregion Møre og Romsdal -2016 -2021

Mål for klima og energi i Regional plan for klima og energi 2015-2020 i Sør-Trøndelag:

- Redusere utslippene av klimagasser i Sør-Trøndelag med 40 prosent innen 2030 sammenlignet med 2009.
- Sør-Trøndelag skal spille en ledende rolle i utvikling av klimavennlig teknologi og tilrettelegging for miljøvennlige virksomheter og levemåter.
- Klimarobust og sikkert lokalsamfunn i et endret klima
- Utvikle Sør-Trøndelags fortrinn på energiområdet i samsvar med prinsippene for bærekraftig utvikling.

Det er utarbeidet et høringsutkast for regional strategi for klimaomstilling. Høringsfrist for denne er 1. juli 2020. Denne avløser Regional plan for klima og energi 2015-2020 og Nord-Trøndelags strategi for energi og klima 2015-2019.

Kommunale planer og vedtak

Kommunens planstrategi for valgperioden er under utarbeiding, og det legges opp til at samfunnsdel og arealdel blir rullert i perioden. Gjeldende planer legges i utgangspunktet til grunn.

Andre temaplaner og sektorplaner kan bli lagt til grunn. Eksempler kan være

- Folkehelseutredning 2015-16
- Kommunedelplan for trafikkisikkerhet 2018-22
- Beiteplan 2014
- Landbruksplan 2018-22
- Ressursoversikt skogbruket
- Overordnet ROS-analyse

Sentrale tema

Mye har skjedd innen klimaarbeidet siden foregående plan ble utarbeidet. Utviklingen går raskt. Faktagrunnlag og framskrivning i foregående energi- og klimaplan bør oppdateres så langt det er mulig og forenkles i framstillingen. Mål og tiltak i planen fra 2009-2020 må gjennomgås og evalueres. En må ha mer fokus på opplysningsarbeid og holdningsendringer om vi skal få effektiv reduksjon av klimautslipp.

Vi vil prioritere de områdene som kommunen har mulighet til å påvirke. Fokuset på kommunens egen virksomhet videreføres, herunder kommunen som arbeidsplass, tjenesteyter, forvaltningsmyndighet og samfunnsutvikler.

Bærekraftig jordbruk og matforbruk er sentralt for klimaomstilling. Et skifte over til mer bruk av kortreist mat fra lokale gårder og at vi spiser det som er tilgjengelig i sesongen vil redusere både utslipp fra transport og matsvinn. Mye mat produsert for mennesker blir ikke spist. Reduksjon av matsvinn har et stort potensial fordi det reduserer utslipp fra matproduksjon og ikke minst utslippsreduksjon fra transport.

Klimatilpasning

Klimatilpasning er et tema som ikke er særskilt behandlet i gjeldende plan, men som nå skal inn i planen. Klimatilpasning handler om å begrense eller unngå ulemper grunnet klimaendringer, og dra nytte av eventuelle fordeler. Fram mot år 2100 vil vi få et varmere klima, med mer nedbør, kortere snøsesong og endret flommønster (www.klimatilpasning.no). Dette kan endre forutsetningene og rammene for flere av kommunens oppgaver, som hvor og hvordan det kan bygges, hvilke helsetjenester befolkningen vil behøve, hvilke bedrifter og næringsliv kommunen bør legge til rette for og forvaltning av naturen. God og helhetlig planlegging, som tar hensyn til dagens og framtidens klimaendringer, står helt sentralt på veien mot et klimatilpasset samfunn.

Klimautslipp

For årene fram til og med 2009 publiserte SSB statistikk over energibruk og klimagassutslipp fordelt på kommuner og fylker. På grunn av utfordringer rundt metodebruk og kvalitet på statistikken, er ikke statistikken videreført. Det blir derfor vanskelig å sammenligne dagens tallmateriale med grunnlaget i foregående plan. Statistikk fra SSB vil bli lagt til grunn for å vise utslipp for kommunen som egen virksomhet og for øvrige kilder så langt data er tilgjengelig.

Det finnes mange kilder til informasjon og statistikk, for eksempel Miljødirektoratet, Norsk klimaservicesenter og Miljøkommune.no som kan benyttes i arbeidet med ny plan.

Energiforbruk

Gjennomgangen av energibruken vil ikke bli så bred og omfattende som i gjeldende plan. Arbeidet vil måtte støtte seg på informasjon om energibruk gitt av Tensio. Energibruk i kommunens egen virksomhet vil bli vektlagt.

For de øvrige kildene til energibruk og klimagassutslipp må det innhentes grunnlagsdata fra Statistisk Sentralbyrå. Miljødirektoratets nettsted www.miljokommune.no vil være en viktig kilde for faktagrunnlag og veiledning i arbeidet med revisjonen av energi- og klimaplanen.

Potensielle energikilder

En gjennomgang av potensielle energikilder må gjøres, inkludert jordvarme, solenergi og bioenergi. Mulige områder/arealer for produksjon av fornybar energi i form av vannkraft og vindmøller må avklares gjennom arbeidet med ny arealdel til kommuneplan. Kommunestyret i Rennebu ga høringssvar til NVEs forslag til nasjonal ramme for vindkraft på land. Der anbefales det at den delen av området som er kalt Indre Sør-Trøndelag som omfattet Rennebu kommune, fjernes helt som egnet område i Nasjonal ramme for vindkraft.

Potensielle, nye løsninger for energieffektivisering i kommunens egen virksomhet må vurderes.

Organisering og planprosess

Regelverket for planlegging etter Plan- og bygningsloven sikrer medvirkning og en åpen planprosess. Gjennom høring og offentlig ettersyn av planprogrammet gis alle mulighet til å påvirke hvilke problemstillinger som skal utredes i planarbeidet. I tillegg kommer høringer og offentlig ettersyn når planforslaget foreligger. Planoppstart og utlegging til høring og offentlig ettersyn kunngjøres med annonse i Opdalingen. I tillegg vil kommunen informere på sin hjemmeside. Planprosess gjennomføres i henhold til Plan- og bygningsloven kapittel 11. Hovedutvalg for samfunnsutvikling og drift og Formannskapet behandler forslag til planprogram, og vedtar utlegging på høring og offentlig ettersyn. Kommunestyret vedtar planprogrammet og endelig plan. Forslag til planprogram legges ut til høring samtidig som det varsles oppstart for planarbeidet. Planprogrammet, med evt. endringer kan vedtas etter høringen. Planen utarbeides i samsvar med vedtatt planprogram.

Rådmannen etablerer en arbeidsgruppe som skal utarbeide planforslaget og beslutningsgrunnlaget. Arbeidsgruppa består av leder Samfunnsutvikling og drift, planrådgiver og 1-2 fra landbruk/skog. Andre deltakere trekkes inn ved behov.

Det planlegges en workshop i forbindelse med utarbeiding av planmaterialet, med representanter fra både administrasjon og politikere og evt. andre med interesse og betydning for innholdet i planen. Det tas sikte på å få inn eksterne innledere fra f.eks fylket.

Målet er å skape debatt og medvirkning, og å få en bedre forankring av den nye klima- og energiplanen.

Planprogram og oppstart planarbeid	Fremdrift
Vedtak (HSD) om utlegging av planprogram til høring/ettersyn Varsel om oppstart planarbeid.	29. mai
- Høring/ettersyn planprogram 6 uker høringsfrist - Varsel om oppstart planarbeid 4 uker høringsfrist	Samtidig etter vedtak
Vurdering av merknader og utarbeiding av saksfremlegg. HSD/F-skap Behandling merknader og innstilling til kommunestyret	Medio 2020
Kommunestyret – vedtak planprogram	Høst 2020
Utredninger og utarbeidelse planforslag	
Arbeidsgruppa utarbeider planforslag med tiltaksplan	Høst 2020
Workshop	Høst 2020
Planforslag til høring og offentlig ettersyn	
HSD 1. gangs behandling med innstilling om å legge planforslaget ut til off. høring/ettersyn.	Oktober 2020
- Høring/ettersyn planforslag, frist 6 uker.	
Behandling av merknader	
Vurdering av merknader og utarbeidelse av saksfremlegg.	
HSD/Fskap 2. gangs behandling	
Kommunestyret 2. gangsbehandling/vedtak av planen	

